

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Jurģis Īvāns

2021

Autortiesības

- Grozījumi autortiesību likumā
- **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2019/790**

Kultūras mantojuma institūcija

- Bibliotēka, muzejs, arhīvs, kā arī filmu vai skaņu ierakstu mantojuma saglabāšanas institūcija;
- **23. pants. Darba izmantošana kultūras mantojuma institūciju vajadzībām”;**
- “(1) Ievērojot šā likuma 18. panta otrās daļas noteikumus, bez autora piekrišanas un atlīdzības samaksas kultūras mantojuma institūcijai nekomerciālā nolūkā atļauts jebkādā formātā vai datu nesējā reproducēt tās krājumā pastāvīgi esošu darbu saglabāšanas mērķim, tai skaitā, lai saglabātu sabojātu vai nolietotu darbu, vai tādu darbu, kura datu nesējs ir tehnoloģiski novecojis, šim mērķim atbilstošā apjomā.”; **(Plašāks regulējums – izņemta par iespēju dabū citādā veidā, izņemta Latvijas teritorija)**
- izteikt otro daļu šādā redakcijā:
- “(2) Ievērojot šā likuma 18. panta otrās daļas noteikumus, bez autora piekrišanas un atlīdzības samaksas valsts, pašvaldības vai citas atvasinātas publiskas personas kultūras mantojuma institūcijai nekomerciālā nolūkā atļauts tās krājumā esošos darbus, kā arī to kopijas, kas izgatavotas saskaņā ar šā panta pirmo daļu, izņemot datorprogrammas, pēc pieprasījuma izmantošanai zinātniskam pētījumam vai pašizglītībai padarīt pieejamas fiziskajām personām, kurām ir autorizēta pieeja attiecīgās kultūras mantojuma institūcijas telpās īpaši ierīkotiem datoriem. Šo pakalpojumu kultūras mantojuma institūcija nodrošina, izmantojot tikai īpaši aizsargātus iekšējos tīklus.”; **(Nav gaismas tīkls)**
- papildināt pantu ar ceturto prim daļu šādā redakcijā:
- “(4)¹ Ievērojot šā likuma 18. panta otrās daļas noteikumus, bez autora piekrišanas un atlīdzības samaksas kultūras mantojuma institūcijai atļauts bez tieša vai netieša komerciāla nolūka reproducēt tās krājumā esošus darbus vai to fragmentus, izņemot datorprogrammas, plakātos, skrejlapās, brošūrās un tamlīdzīgos informatīvos materiālos, informēšanas mērķim atbilstošā apjomā.”;

Ārpus komerciālās aprites esošs darbs

- ...atļauts nekomerciālā nolūkā padarīt pieejamus sabiedrībai nekomerciālā tīmekļvietnē tās krājumā pastāvīgi esošus **komerciālā aprītē nepieejamus** darbus, ja:
- šo darbu autoru mantisko tiesību pārvaldīšanu neveic neviena kolektīvā pārvaldījuma organizācija, kas saņēmusi Kultūras ministrijas atļauju konkrētā darbu veida pārvaldīšanai atbilstoši Autortiesību kolektīvā pārvaldījuma likumam;
- tiek norādīts autora vai jebkura cita identificējama autortiesību subjekta vārds.

- (2) Pirms šā panta pirmajā daļā norādītās darbu izmantošanas uzsākšanas kultūras mantojuma institūcija ar pienācīgu rūpību noskaidro, vai konkrētie darbi ir uzskatāmi par komerciālā apritē nepieejamiem darbiem.
- (3) Autortiesību subjektam ir tiesības jebkurā laikā pieprasīt, lai kultūras mantojuma institūcija pārtrauc viņa darbu izmantošanu atbilstoši šā panta pirmajai daļai pilnībā vai attiecībā uz atsevišķiem darbiem.
- (4) Kultūras mantojuma institūcijai ir pienākums vismaz sešus mēnešus pirms darbu izmantošanas uzsākšanas nosūtīt ievietošanai Eiropas Savienības aģentūras “Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojs” pārvaldītajā tiešsaistes portālā:
 - informāciju par komerciālā apritē nepieejamiem darbiem, kurus kultūras mantojuma institūcija plāno izmantot;
 - informāciju par veidu, kā autortiesību subjekti var iebilst pret darbu izmantošanas uzsākšanu un pieprasīt izmantošanas pārtraukšanu.

Izglītības izņēmums

- ...izmantojot darbus vai to fragmentus ilustrēšanas mērķim mācību procesā, tai skaitā ciparu formātā, ja šāda izmantošana notiek izglītības iestādes pārziņā tās telpās vai citās vietās, vai drošā elektroniskā vidē, kas pieejama tikai izglītības iestādes pedagogiem, izglītojamiem vai personām, kas tieši saistītas ar attiecīgā mācību procesa īstenošanu ;
- izmantot darbus vai to fragmentus zinātniskās pētniecības mērķiem.

Tekstizrace/Datizrace

- “12²) **kultūras mantojuma institūcija** – bibliotēka, muzejs, arhīvs, kā arī filmu vai skaņu ierakstu mantojuma saglabāšanas institūcija;”;
- 19.¹ punktu šādā redakcijā:
- “19¹) **tekstizrace un datizrace** – jebkāds automatizēts analītisks vai skaitļošanas paņēmieni, kura nolūks ir digitālā formā analizēt tekstu un datus, lai iegūtu tādu informāciju, kas ietver modeļus, tendences un korelācijas, bet neaprobežojas ar tiem;”.
- Papildināts 6.pants (*Darbi, kurus neaizsarga autortiesības*):
- 6) materiālus, kuri iegūti reproducējot vizuālās mākslas darbus, kam izbeidzies autortiesību termiņš, izņemot tādas reproducēšanas rezultātā iegūtus materiālus, kuri ir autora radošās darbības rezultāts.
- Papildināts 19.pants (*darba izmantošana bez autora atļaujas*):
- 2¹) darbs tiek izmantots tekstizracei un datizracei pētniecības mērķiem (21.¹ pants);
- 2²) darbs tiek izmantots tekstizracei un datizracei (21.² pants);

- **“21.¹ pants. Darba izmantošana tekstizrāci un datizrāci pētniecības mērķiem**

- (1) Bez autora piekrišanas un atlīdzības samaksas, ievērojot šā likuma 18.panta otrās daļas noteikumus, pētniecības organizācijai un kultūras mantojuma iestādei, lai veiktu tekstizrāci un datizrāci pētniecības mērķiem, atļauts reproducēt darbus, kuriem tās var likumīgi piekļūt.
- (2) Pētniecības institūcija šā likuma izpratnē ir augstskola, tostarp tās bibliotēka, pētniecības institūts vai jebkāda cita institūcija, kuras galvenais mērķis ir pētniecība vai izglītojošu pasākumu veikšana, kas ietver arī pētniecību, un kura negūst peļņu vai gūto peļņu iegulda pētniecībā, vai arī darbojas valsts atzītās sabiedrības interesēs, tādā veidā, lai pētniecības rezultātu piekļuvē priekšroka netiktu dota uzņēmumam, kuram uz šādu institūciju ir izšķiroša ietekme;
- (3) Saskaņā ar šā panta pirmo daļu izgatavotās darbu kopijas glabā, nodrošinot atbilstošu drošības līmeni, un tās atļauts saglabāt tikai pētniecības mērķiem, tostarp pētījuma rezultātu pārbaudei.

- ...
-

- **21.² pants. Darba izmantošana tekstizrāci un datizrāci**

- (1) Bez autora piekrišanas un atlīdzības samaksas, ievērojot šā likuma 18.panta otrās daļas noteikumus, atļauts reproducēt darbus, lai veiktu tekstizrāci un datizrāci, **ja šiem darbiem var likumīgi piekļūt. (Agrāk bija Latvijas teritorija)**
- (2) Saskaņā ar šā panta pirmo daļu izgatavotās darbu kopijas drīkst glabāt tik ilgi, cik tas nepieciešams tekstizrāces un datizrāces mērķiem.
- (3) Autortiesību subjekti var aizliegt darbu izmantošanu šā panta pirmajā daļā noteiktajā veidā, to skaidri un piemērotā veidā norādot, tostarp ar tiešsaistē publiskotam saturam paredzētiem mašīnlasāmiem līdzekļiem.

- ...

Reklamēšanas izņēmums

- ...bez autora piekrišanas un atlīdzības samaksas, atļauts izmantot šā likuma 4. panta 6. – 9. punktā norādītos darbus vai to fragmentus publiskas izstādes vai publiskas mākslas darbu pārdošanas reklamēšanai, ciktāl tas nepieciešams attiecīgā pasākuma popularizēšanai, neveicot jebkādu citu izmantošanu komerciālā nolūkā.
- Plānots papildināt 23.pantu, ar informatīviem materiāliem Kultūras mantojuma institūcijām (plakāti, skrejlapas, brošūras)

Paldies!